

INGLIZ TILI XALQARO TEST TIZIMIDA O`QISH KO`NIKMASINI QANDAY QILIB OSHIRISH MUMKIN

Bozorova Gulzoda Botir qizi

Samarqand davlat chet tillar institut talabasi

Ilmiy rahbar: N.Zubaydova

Annotatsiya: Ingliz tili xalqaro test tizimida o`qish qismini rivojlantirish ko`pchilikning asosiy muammolaridan biri hisoblanadi va bu skillni qanday qilib rivojlantirish va qaysi texnikalar ko`proq yordam beradi va biz reading qismini oshirishimiz uchun umumiy nimalar qilishimiz mumkin. Mana shu masalalarga bir qancha yechim bo`ladigan texnikalarni ko`rib o`tamiz.

**Kalit so`zlar:** Ingliz tilida yozilgan maqola, kitoblar, lug`at boyligi, sinonimlar bilan ishlash, “skimming” va “scanning” usullaridan foydalanish, vaqt menejmenti.

Hozirgi kunda Ingliz tili xalqaro sertifikatini olish uchun juda ham talab kuchaygan hamda Ingliz tili xalqaro test topshirish imtihonining o`qib tushunish qismi ko`plab talabalar uchun murakkab hisoblanadi. Ushbu bo`limda muvaffaqiyatga erishish uchun yaxshi strategiyalar va muntazam mashq qilish muhim ahamiyatga ega. Quyida o`qish ko`nikmasi bo`yicha ko`nikmalarni rivojlantirishga yordam beruvchi muhim maslahatlar keltirilgan va ular bilan tanishib chiqamiz.

Ingliz tili xalqaro test tizimidagi o`qish qismi uchta matndan iborat bo`lib, har biri turli mavzularni o`z ichiga oladi. Matnlar ilmiy maqolalar, ommaviy axborot vositalaridan olingan parchalar va kundalik mavzularga oid materiallardan iborat bo`lishi mumkin. Matn turlari bilan tanishish uchun turli mavzular bo`yicha maqolalar o`qish maqsadga muvofiq. Bu lug`at boylikni oshirishga va turli kontekstlarni tushunishga yordam beradi.

Ko`proq ingliz tilida yozilgan maqolalar va darajasiga mos bo`lgan kitoblar o`qish o`qish ko`nikmasida tushunish qobiliyatini oshiradi, hamda nutq ham ravonlashadi. Ingliz tilida yozilgan maqola yoki kitoblar o`qishning juda ko`p foydali tomonlari ko`p. Masalan, inglizcha yozilgan kitobni o`qish jarayonida inglizcha fikrlash qobiliyatini ham oshiradi va murakkab gaplar, so`z birikmalari bilan ham tanishishimiz mumkin va shu bilan birga yangi so`zlar bilan tanishib, lug`at bazasini ham boyitib borishimiz mumkin va albatta, bu texnikamiz Ingliz tili xalqaro test tizimida o`qish qobiliyatini oshirishda yordam beradi. Bundan tashqari o`qish tezligini ham oshirishga yordam beradi. Albatta, o`qish tezligini oshirish uchun ham alohida shug`llanish muhim. Har kuni o`qish mashqlariga kamida 30 daqiqa ajratish kerak. O`qish tezligini oshirish

uchun qiyinroq matnlarni o`qishga harakat qilish va har safar yangi usullarni sinab ko`rish kerak.

O`qish qismini oshirishda lug`at boyligini o`rni juda ham katta va buni bemalol asosiy muhim omil deb qarashimiz mumkin. O`qish bo`limida ko`pincha murakkab va kam ishlatiladigan so`zlar uchraydi, hamda ko`pincha sinonimlar bilan ko`p keladi. Shuning uchun quyidagi harakatlarni amalga oshirish muhim: har kuni yangi so`zlarni o`rganib va ularni jumalalarda ishlatish zarur. Bundan tashqari, sinonimlar va antonimlarni bilib olish juda ham muhim. Chunki savollar ko`pincha so`zlarning ma`nodosh shakllarida keladi. Shu o`rinda aytib ketish joizki, ixtisoslashgan so`z birikmalarini (masalan, ilmiy, texnik va ijtimoiy sohalarga oid so`zlar) o`rganish ham katta foyda beradi. Chunki asosan, o`qish ko`nikmasidagi matnlar turli xil ilmiy, texnik va ijtimoiy mavzularda keladi.

Yuqoridagilardan tashqari biz skimming va scanning usullaridan ham foydalanishimiz mumkin. Bu nima? Skimming – bu matnni tezda ko`zdan kechirish orqali asosiy g`oyani aniqlash. Bu usul orqali matnning mavzusi va asosiy qismlarini tushunish mumkin va usul vaqtdan yutishga yordam beradi. Scanning esa savollarga javob berishda muhim so`zlarni, ya`ni kalit so`zlarni yoki raqamlarni toppish uchun manni izlash usulidir. Bu usullar bilan ishlash o`qish qismida juda ham katta yordam beradi. Bundan tashqari biz bilamiz o`qish qismida turli xil savollar uchraydi va bular: “true/false/not given”, “ matching information”, “sentence completion” hamda “multiple choice questions”. Bularning har bir savol turining strategiyasini o`rganish va ularni yechish usullari ustida ishlash kerak.

O`qishni oshirish uchun amaliyot testlarini ham bajarish kerak va doimiy ravishda bajarib borish muhim. Asosan, rasmiy Ingliz tili xalqaro test tizimiga aloqador materiallardan ( Cambridge Ingliz tili xalqaro test tizimiga aloqador kitoblaridan) foydalanish maqsadga muvofiq bo`ladi. Hamda test mashqlarini bajargandan so`ng qilgan xatolarni tahlil qilib, xato sabablari ustida ishlash orqali uni takrorlamaslikka harakat qilish kerak.

Vaqt menejmentiga keladigan bo`lsak, vaqtni boshqarishni o`rganish zarur. O`qish qismi uchun atigi 60 daqiqa beriladi va har bir matnga 20 daqiqadan ko`p sarflamaslik zarur. Vaqtni to`g`ri taqsimlash uchun quyidagi strategiyalarga amal qilsa maqsadga muvofiq bo`ladi: avval oson savollarni bajarish kerak, har bir matn ustida maksimal 20 daqiqa ajratish lozim. Qiyin savollarda uzoq vaqt to`xtalib qolib ketmaslik kerak.

Xulosa qilib aytish mumkinki, Ingliz tili xalqaro test tizimidagi o`qish bo`limida muvaffaqiyatli bo`lish uchun muntazam mashq qilish, samarali strategiyalardan foydalanish va matn turlariga moslashish zarur. Sabrlik va tinimsiz harakatlar yordamida o`z natijalaringizni sezilarli darajada yaxshilashingiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xolbekov, B. (2018). Chet tilini o'qitish metodikasi. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti.
2. Norqulov, U. N. (2019). Chet tili kompetensiyasini shakllantirish usullari. Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti.
3. Bo'riyev, B., & Isroilova, M. (2020). IELTS imtihoniga tayyorgarlik uchun metodik qo'llanma. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
4. Eshqulov, M. (2021). Akademik o'qish kompetensiyalarini rivojlantirish. Toshkent: Fan va texnologiyalar markazi.
5. Qosimova, G. (2017). Chet tilida o'qish va tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.